

Euroopan unioni
rakennerahastot

Hapan kuormitus valuma-alueella sekä virtaamien ja sadannan vaikutus happamuuteen

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

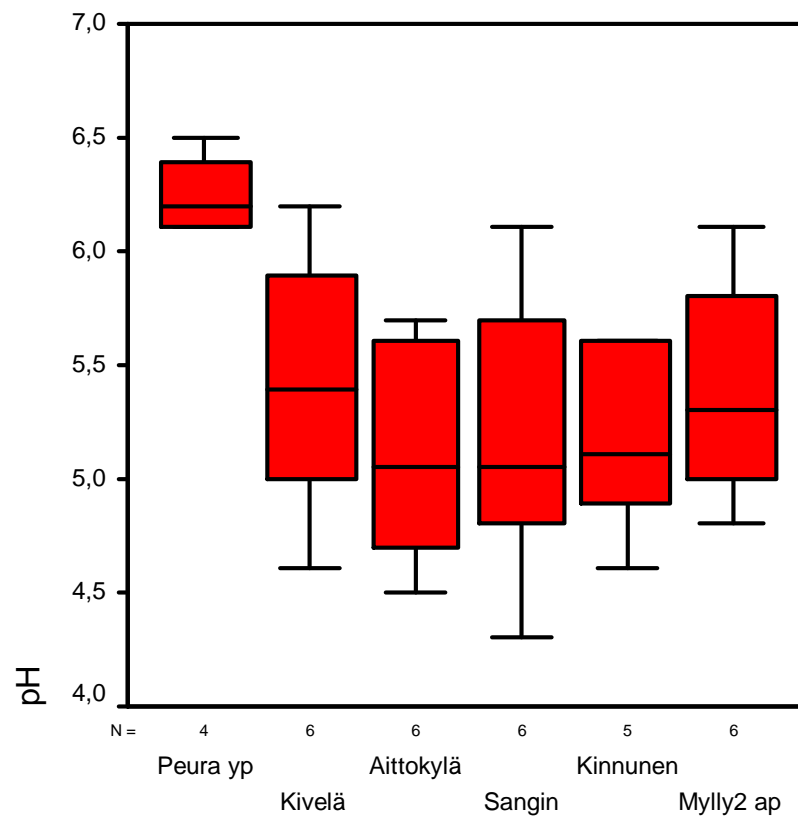

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

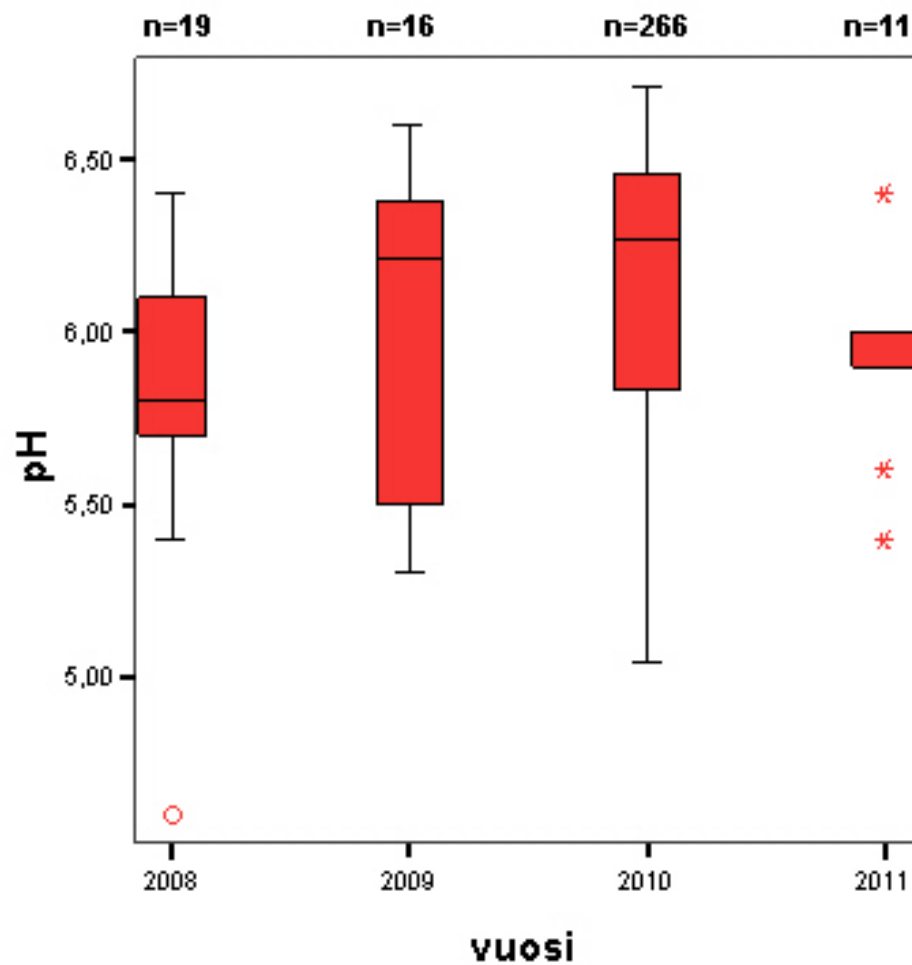

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

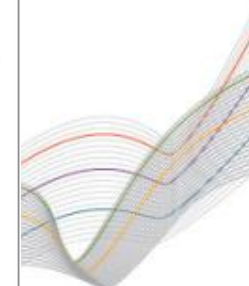
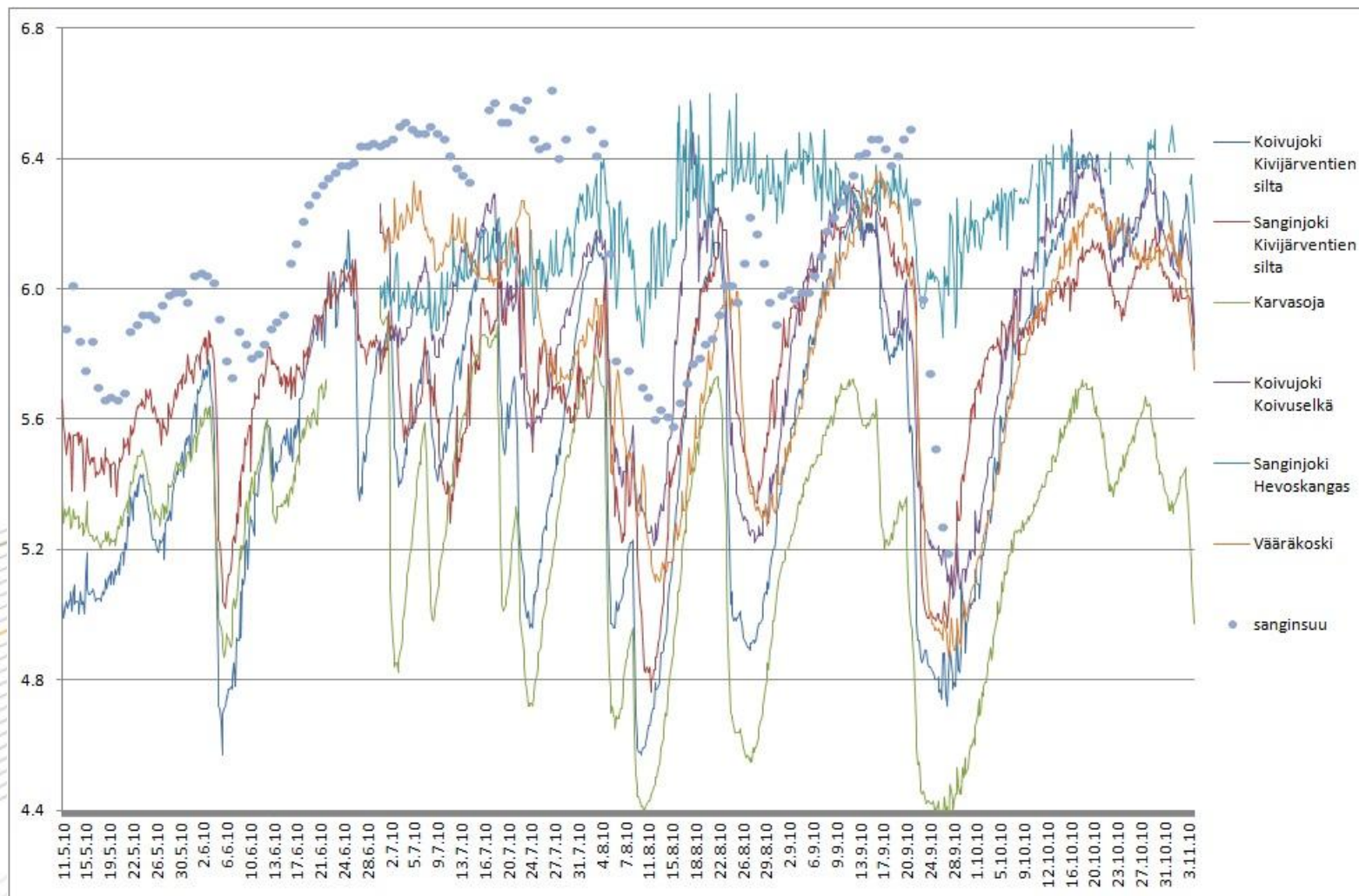
S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

pH:n vaihtelu voimakasta kaikilla alueilla (pl. Sanginjärven ap)

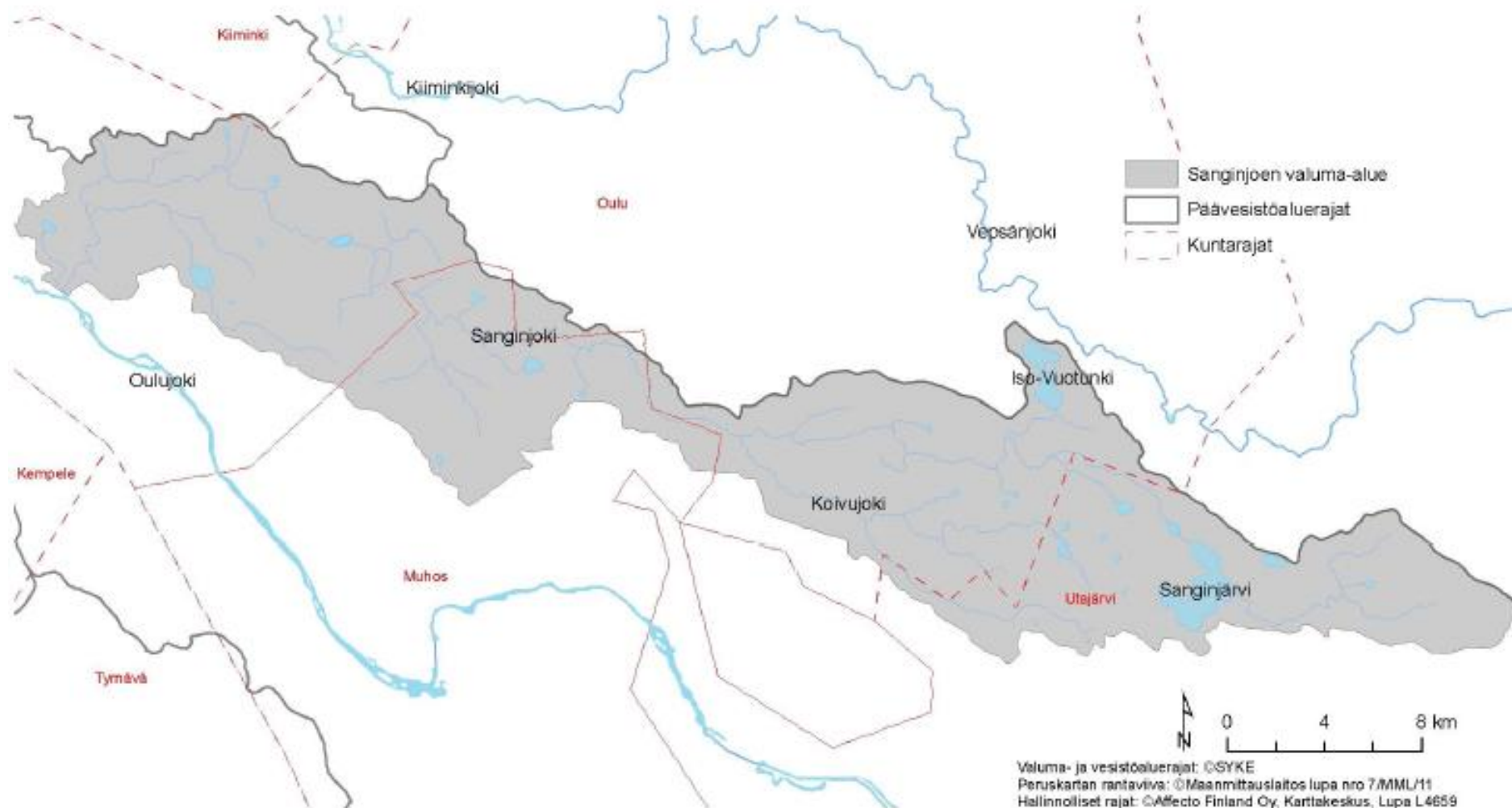

Euroopan unioni
rakennerahastot

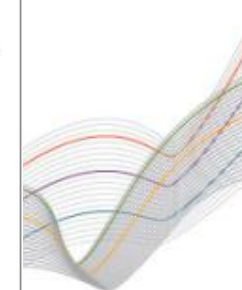
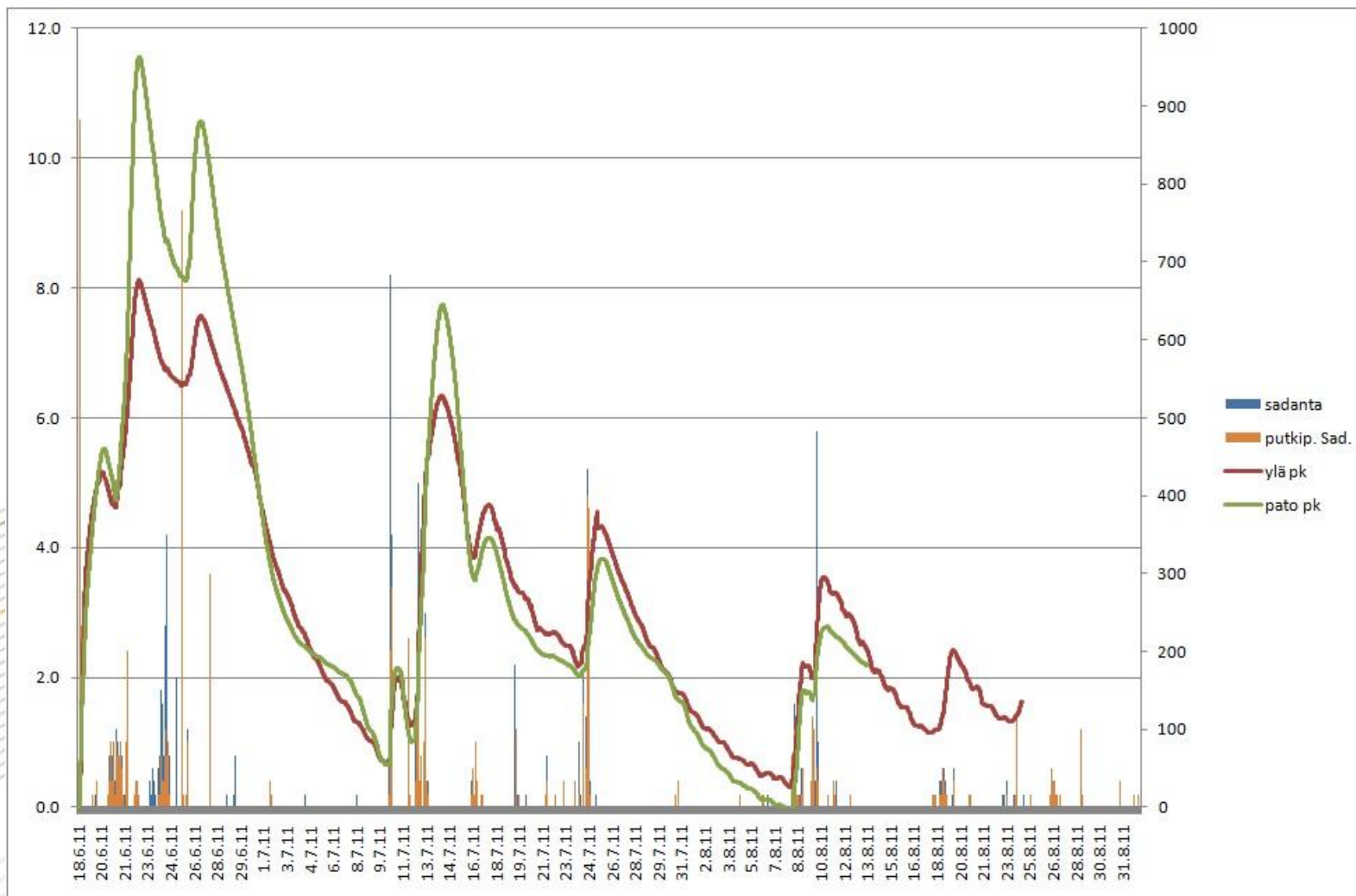
Euroopan unioni
rakennerahastot

Yleensä valuntahuippu heti sadannan yhteydessä, harvoja poikkeuksia

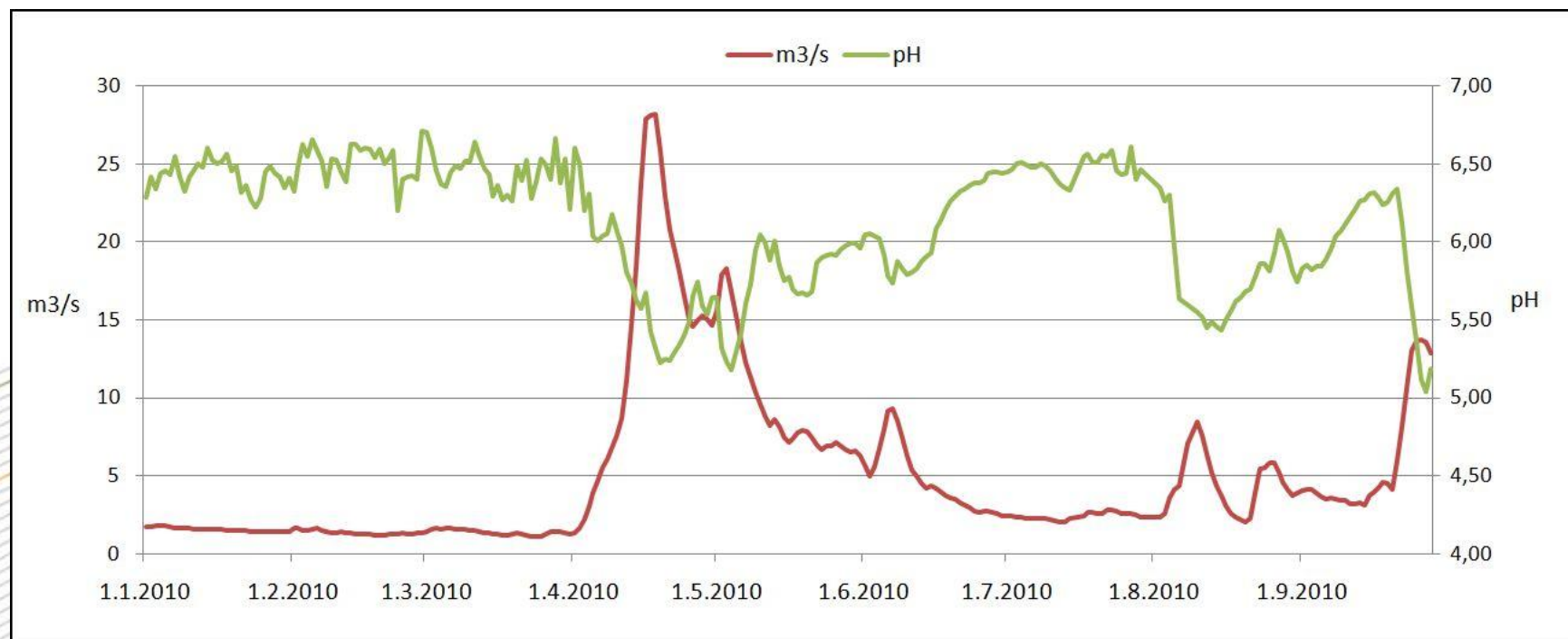
Euroopan unioni
rakennerahastot

Euroopan unioni
rakennerahastot

pH riippuu virtaamasta...vai....

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

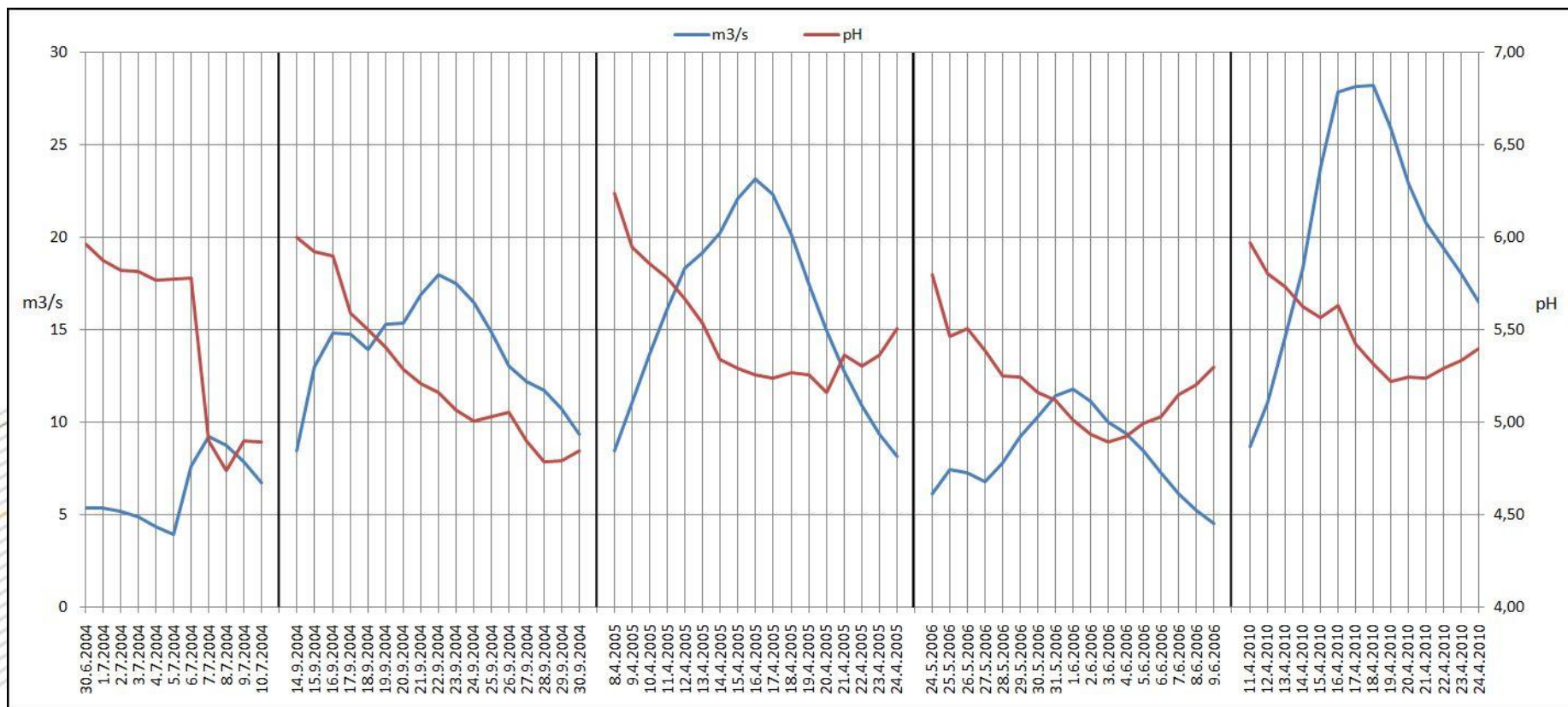
S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

...onhan siinä muutakin

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

Kevät poikkeaa kesästä ja syksystä

- suurimpien virtaamien aikana eli sulamisvesien/kevättulvan yhteydessä pH ei alle viiden
- pH 4-5 ainoastaan kesä- ja syysvaluntojen yhteydessä -> muut happamoittavat tekijät ?

(vesikasvien yhteyttäminen, Sankilampi ym; vaikutus päinvastainen)

- talven/sulanmaan aikaiset erot bio- ja geokemiallisissa tekijöissä; humushappojen ja minerogeenisen happamuuden syntyminen pääosin kesäaikaan, myös suokasvillisuuden ioninvaihdon happovaikutus vain yhteytettäessä...

- keväällä maavesien (kontakti happamoittavien tekijöiden kanssa) määrä suhteessa vähäinen verrattuna pintavaluntaan + routa + lumen pH lähialueella 5,0-5,1?

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

S Y K E

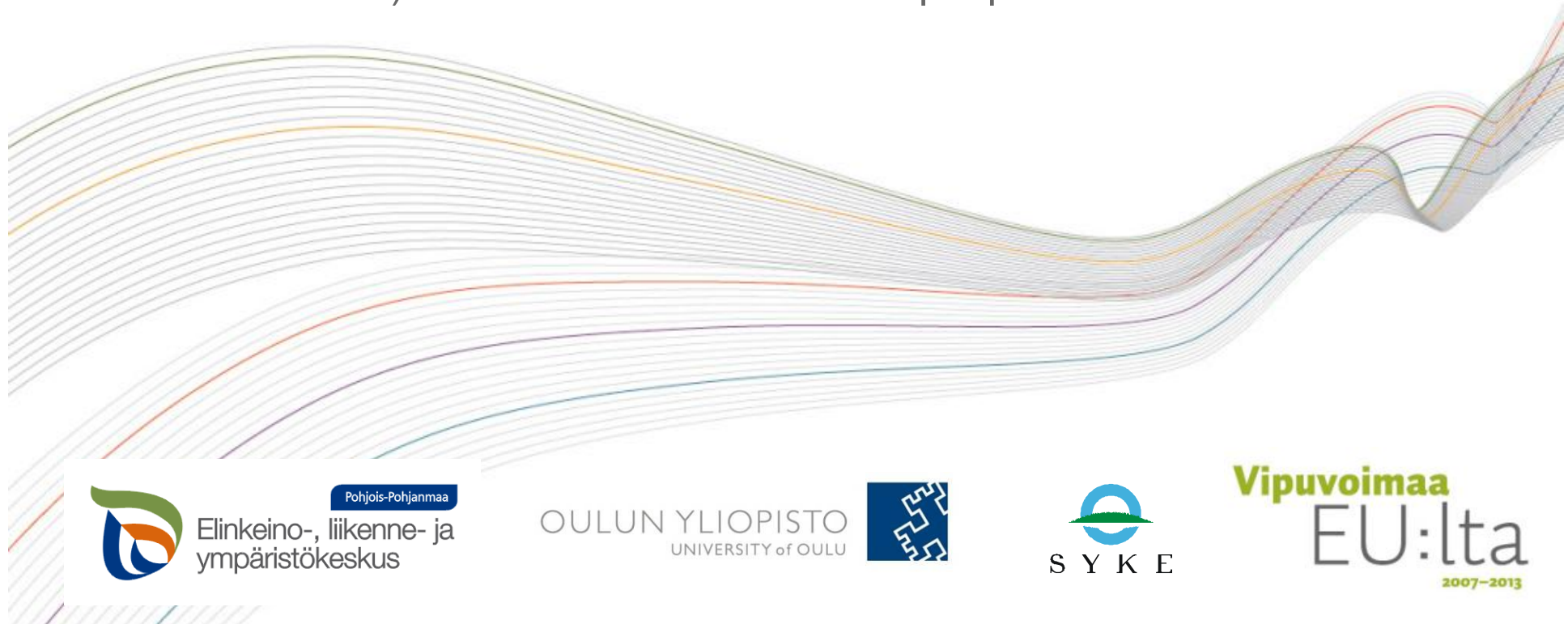
Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

Entäs viive?

- Valuma-alueen muoto: eri alueilta vedet eri aikoina, alaosa happamampien ylä- ja keskiosan vesien viive?
- Pintavalun toja hitaammin purkautuvat maavedet happamampia?
- Pidätyskyvyltään paremmat alueet (esim. suot tai ojittamattomat turvemaat) keskimäärin kuormittavampia pH:n suhteen?

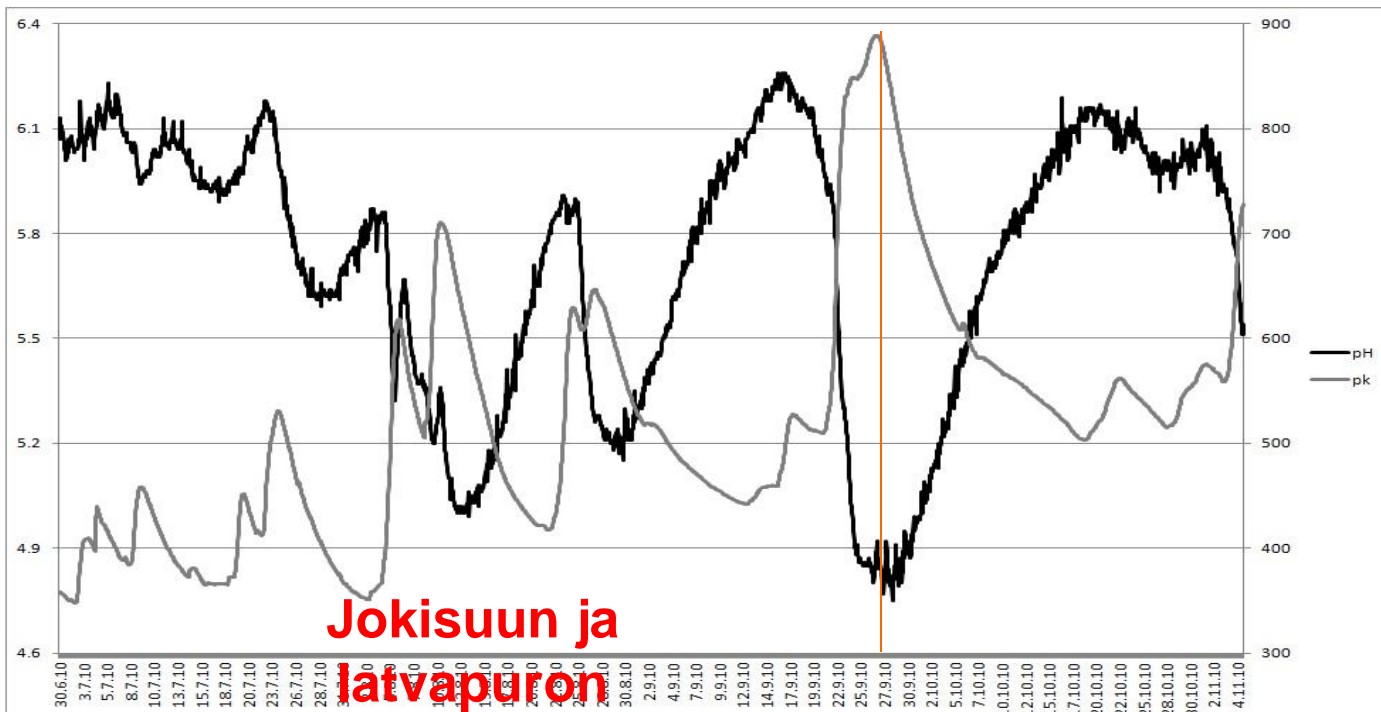
Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

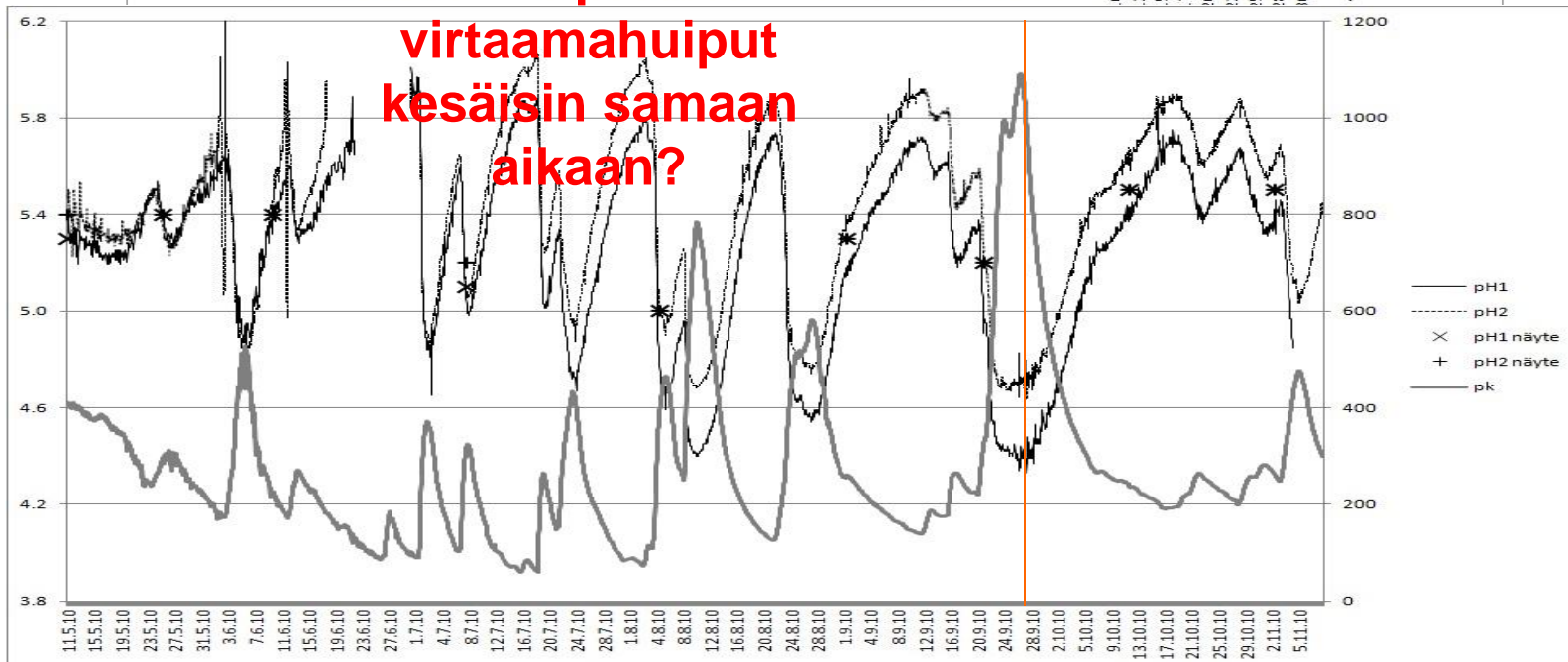

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

**Jokisuun ja
laivapuron**

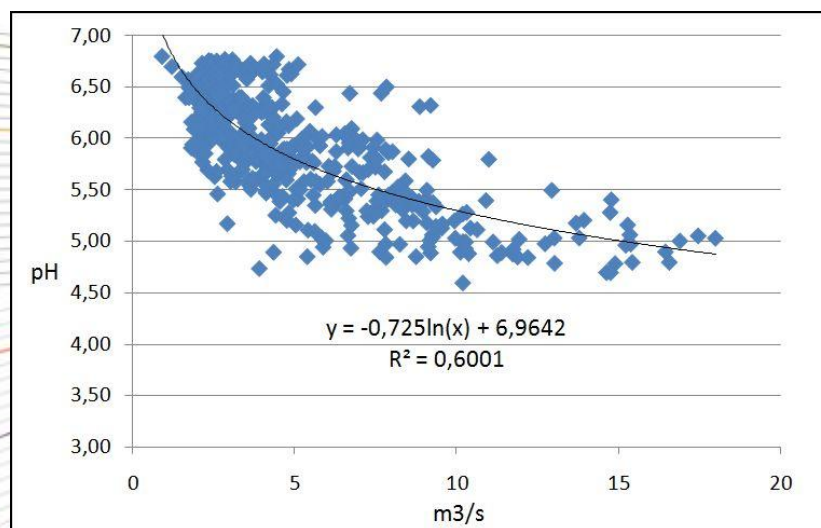
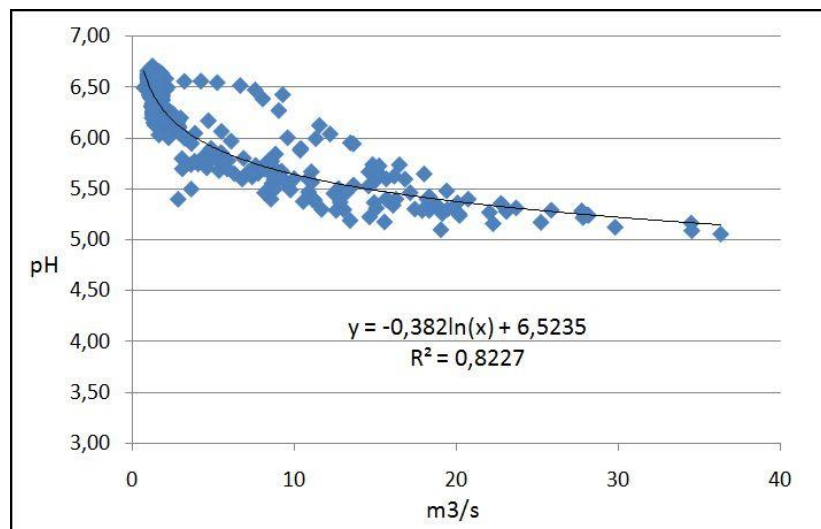
**virtaamahuiput
kesäisin samaan
aikaan?**

— pH1
 ..... pH2
 × pH1 näyte
 + pH2 näyte
 — pk

- Regressiot erikseen kevät ja kesä/syksy, viivekorjattu

Euroopan unioni
rakennerahastot

Euroopan unioni
rakennerahastot

Vuodenajasta riippumatta, kun $Q = + 15 \text{ m}^3/\text{s}$,
pH alle 5,5 ja kun $Q = + 10 \text{ m}^3/\text{s}$, pH alle 6

Kesällä ja syksyllä $Q = + 10 \text{ m}^3/\text{s}$, pH useimmiten
alle 5,5

-> happamuutta ehkäisevien rakenteiden
mitoitusvaluma ennemmin 25 l/s/km^2 , vähintään
 $37,5 \text{ l/s/km}^2$!

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

Valuma-alueella tarkemmin

- Pääuoman, sivupurojen ja ojien pH-mittaukset; 64 kohdetta eri valuntatilanteissa 2008-2011, osalta myös vesinäytteitä
- Lisäksi suovesien pH-mittauksia (23 suoaluetta), koska turvemaiden osuus merkittävä
- Pääpaino v-a:n keski- ja yläosalla ja mittausten mukaan happamimmilla kohteilla

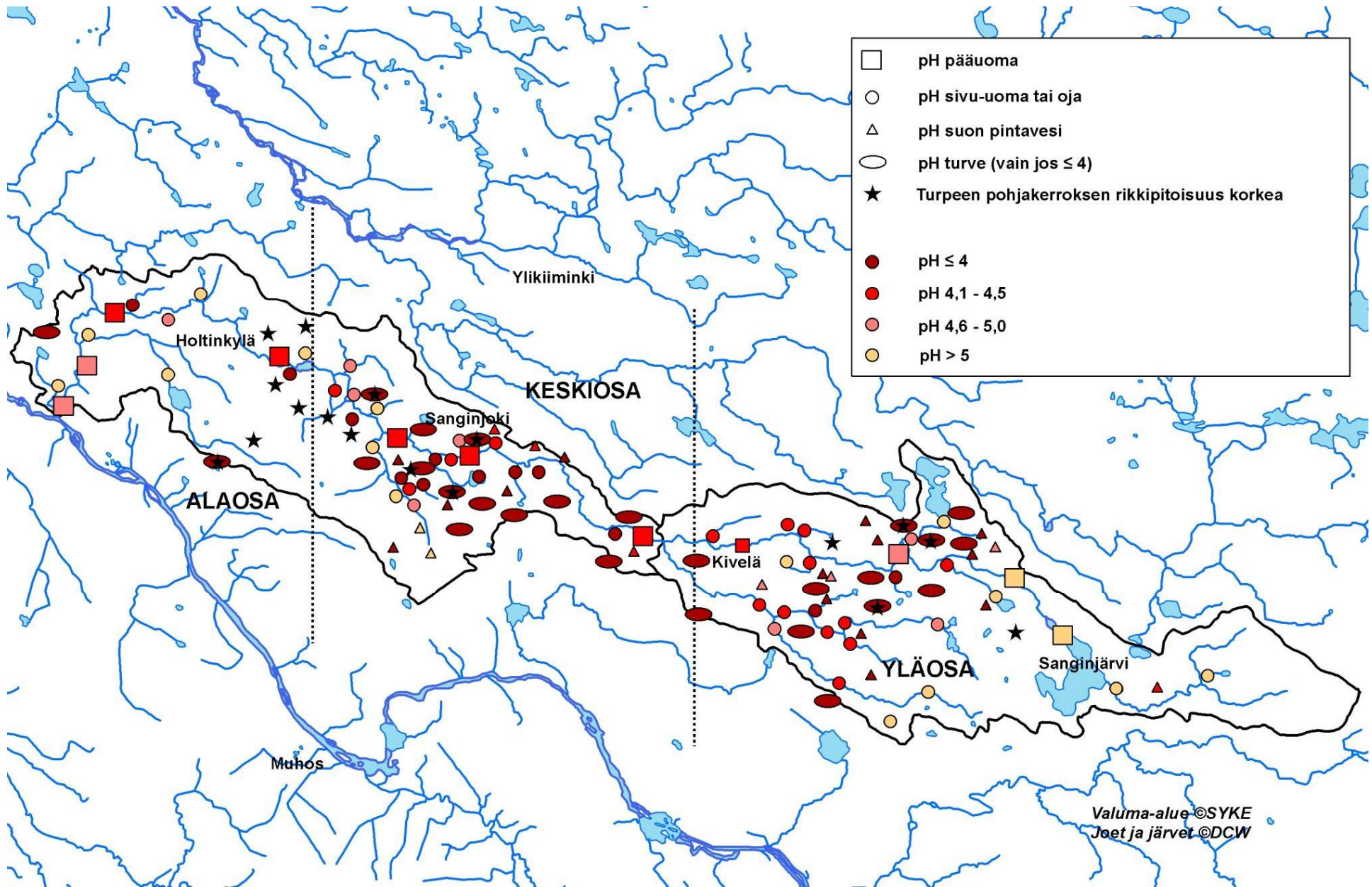
Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

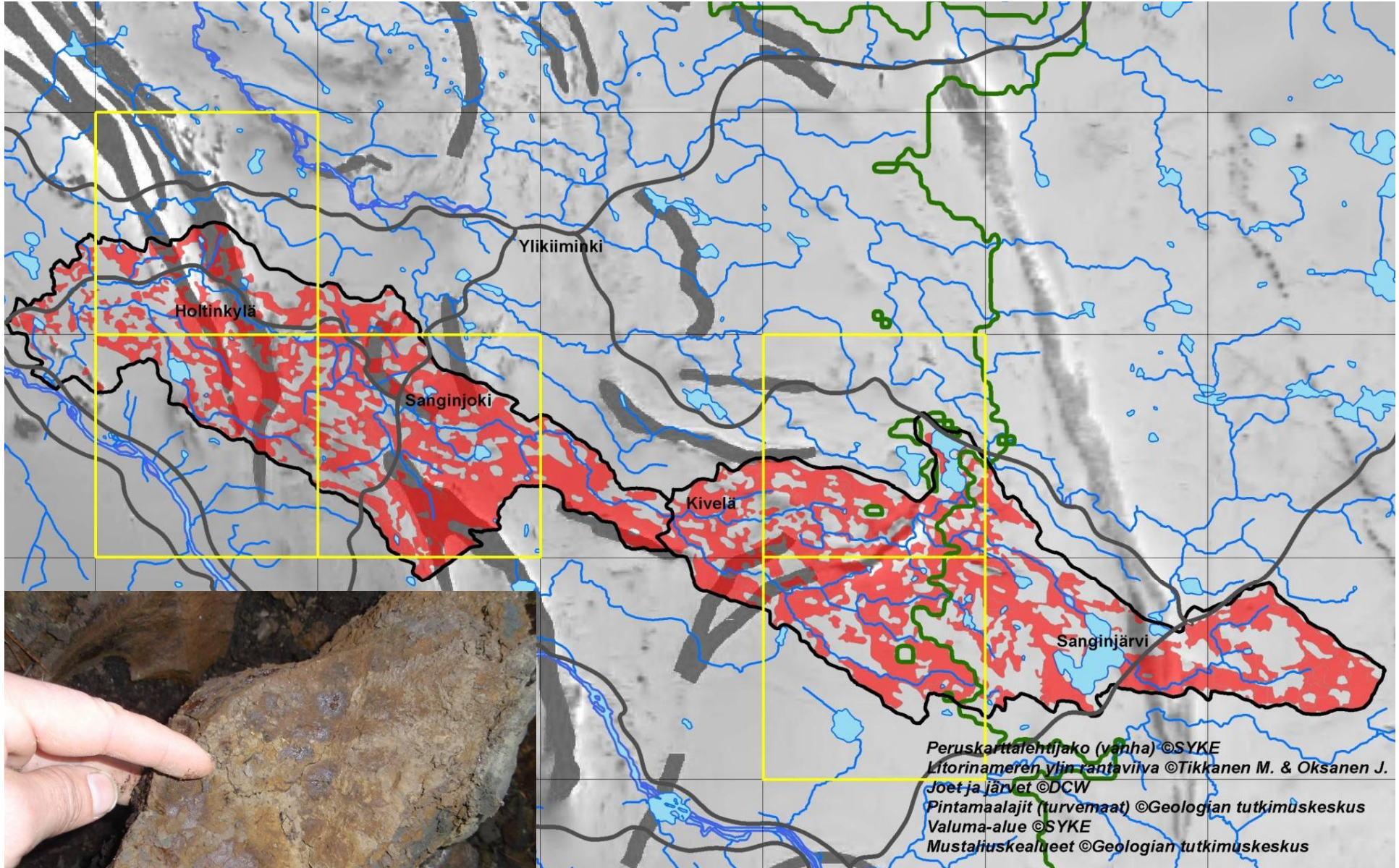
OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

- Alimmat pH:t karujen, paksurahkaisten soiden vesillä
- Kaikki sivupurot ja -ojat selvästi tummia, humuksisia paitsi Pirttioja
- Happamimpien sivupurojen ja suovesien alapuolisen pääuoman pH alhaisimmillaan, nousee alaosalla

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
rakennerahastot

- Myös happamimpina aikoina (mm. 2006) pääuoman vesinäytteissä ei juuri minerogeenisen happamuuden merkkejä, mutta Al ja Sähkönjohtokyky hieman tavanomaista korkeampi

-> kalakuolemat talvea vasten

- Puskurikyky heikko, korostuuko sulfidipitoisten aineiden hapettumisen aiheuttama happamuus (vrt. Pirttijärvi, mustaliuskeet, sulfidisavet) paikoin pääuomassa?

Pohjois-Pohjanmaa
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

S Y K E

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013